

נאמר של נייר

רביקוביץ כ. אמא מבולבלת * ג'ויס לילדים *

גידי יש לו מיכנסיים * בעקבות מבעיר השדות *

המוזרות של "וילסון הטמבל" * מסע מדן אל ים

ספרות ילדים ונוער 1981/2

הראשון שיעבור... ואז בא ראש-העיר, הניח חתול, שפך בו דלי מים, וזה רץ רטוב, "הישר לרועות השמן".

סיפורו של ג'ויס, עם ציוריו הנהדרים של רוג'ר בלאשון, נימנים עם סיפורי הבלהות לילדים, שמומחי חינוך בשנים האחרונות ממליצים עליהם. שהרי הבלהה היא חלק מהחיים, ואין להעלים אותה מהילדים. ספר מעולה, בתרגום מעולה לא פחות של אברהם יבין.

לילדים, שלעיתים היא רצינית מדי. בי שיר אדון שטראוס כתב פטמן, "אדון שטראוס / הוא איש גדול / מבוגר כמו אבא / ומרוב עברית / לא כמו שאנחנו הגלים, / למשל אמר: 'שפת שלום' / פו הנה ילד / ופו התוף..." או בשיר אחר המספר על "דודה אילונה / מחייכת תמיד בחוגגות / ועברית ככלל לא מכינה..."

בשיר אחר, שכתרתו רחלי, כתב פטמן: "כשאתי מצלצל לה בצננת / היא בוכה מרד / והרמעות יורדות לאט ועצוב / אבל זה על סתם / כי אני אוהב קצת את רחלי..." שיריו של פטמן חתומים בחותם של נאיביות, אותה הוא מרצף בעגות ילדים, כאשר הוא קולט את זו באוזנו הרגישה לצלילי שפת הילדים.

סולומונוביץ'

סידרת ספרים חדשה שהתחילה לראות אור באחרונה כפורמאט אלבומי, היא סידרת אלף לילה ולינה לילדים, ששני ספריה הראשונים הם עלי באבא וארבעים

ג'ויס

גדול סופרי אירלנד, והשוב הסופרים של המאה שרץ עבור הספרות את אופקיה הינו ג'ויס. שנודע ביצירתו המורכבת, שכמעט אינה ניתנת לקריאה ולתרגום. ג'ויס לא זנח את ספרות הילדים, ובסיפורו החתול והשמן הוא חושף את פרק הילדים של נשמתו. תוך שהוא פותח את סיפורו במכתב לסטיבלי, שבו כתוב: "לפני ימים אחדים שלחתי לך חתול קטן

מארק טוויין "טמבל" מול "מוזר".

וממולא כפוכיות, אבל אתה אילי אינך יודע את הסיפור עליאודות החתול מכו-זינפיקו..."

ג'ויס מפתח לקוראיו הצעירים את סיפורו בבהירות שהיא ניגוד ליצירתו למבוגרים, תוך שהוא מביא את סיפורו של השטן הקורא את עיתונה של בון/נסקי ואת כוונתו של זה לבנות גשר לתושבי בון/נסקי "כדי שיוכלו לעבור את הנהר עבור ושוב כרצונם..." כאשר בקשתו האחת היחידה היא, "כי מי שיעבור על הנהר ראשון יהיה שלי..." בבוקר משתה עוררו תושבי העיר, הם גילו גשר, אשר בעברו השני, "עמד השטן חייכה לאיש

* ג'יימס ג'ויס — החתול והשמן; עברית: אברהם יבין, ציורים: רוג'ר בלאשון; הוצאת עם עובד (כריכה קשה).

ברספורד

סידרת סיפורונים לגיל הרך הכוללת באיכותה היא סידרת הרפתקאות בני מיש' פחת ומבל מאת אליזבת ברספורד.

בסידרה זו, המתורגמת ברגישות בידי יחיעם פדון, ניתן לפגוש סיפורי ילדים אנגליים, החל בחמת החלילים של המקר ומבל דרך ההפתעה הגדולה של טוברמורי, מסיבת-הגן של מרת צ'ולט, טומסק והעץ העיף, ומבל-השלג שהתחיל לדבר וכלה בווינגטון והבלון הכחול.

סידרת הרפתקאות בני מישפחת ומבל מביאה גלריה של דמויות ציוריות, שיש בכוחן לעורר את דמיון הילדים. בגיל שהוריהם עדיין קוראים לפנייהם את הסיפורים, כמו הפתיחה המספרת: "במשך הלילה נשבה רוח חזקה מאד, וכשיצאו דוד כולגריה הזקן, כננו ולינגטון וומבל מהמאורה הם ראו מרד שהרוח פיזרה המון אשפה — ממש בכל מקום..." סיפורים אלה ממשכיכים בגירוי דמיונם של הילדים, באמצעות בעלי-חיים אשר עברו האגשה ספרותית.

סידרה מאוד מומלצת.

פטמן

דודי פטמן הוא משורר צעיר לילדים, שסיפרו שובב כשלא מסתכלים ראה-אור עם ציורים של אכנר כץ.

ג'יימס ג'ויס הישר לרועות השמן

של פטמן הינם שירים "זרוקים" מעט, עמ, נימה של הומור, שאינה מקובלת בכתביה

* אליזבת ברספורד — סידרת הרפתקאות בני מישפחת ומבל, עברית: יחיעם פדון; איורים: מרגרט גורדון; 6 ספרונים (כריכה קשה).

** דודי פטמן — שובב כשלא מסתכל לים; ציורים: אכנר כץ; הוצאת נכח; 42 עמודים (כריכה קשה).

פתיח

המרכיב העיקרי של תעשיית הספר בישראל הוא סיפורי ילדים ונוער. אלפי ספרים שראוי-אור במהלך השנה האחרונה והמיועדים לקורא הצעיר מעידים על השיפור הערכי והעיצובי של סוג הספרים זה.

החשיבות של איכות הספרים המקוריים והמתורגמים לילדים ולנוער נעוצה בעיקר בהכנתם של דורות חדשים של קוראים לספרות איכות עם התבגרותם.

כמה ממיטב הספרים הילדים ולנוער שראוי-אור בשנה האחרונה נסקרים כאן על-ידי נמר של נייר.

רביקוביץ'

המשוררת דליה רביקוביץ' מתמודדת בספרה אמא מבולבלת * באחד הנושאים הקשים ביותר של סיפורת הילדים — שירת איכות לילדים בגיל הרך, בספר עם ציורים מעולים של מישל קישקה, היא מביאה חרזונים פשוטים ומגובשים לגיל הרך, כמו השיר את מי אלוהים ברא בערב שבת? בו היא כותבת: "אלוהים ברא את אלוני שלי כערב שבת / אלוהים ברא את אלוני שלי / כי היה לו איכפת / שאלוני יצא יפה במיוחד / עוד יותר מדוכיפת..."

עולם חוויות הילדים, שאותו מגבשת רביקוביץ' לשירים מחורזים עובר כחוט השני בעמודי ספר זה, כמו השיר מר פיץ: "כשכר המצניץ / בשדרות המליון / גר תינוק / רשמו / מר פיץ..." או השיר מר תולע ותולעת, המספר איך: "מר תולע ותולעת / התרשבו בתוך הרדעת / לא רצו לצאת ממנה..."

בכמה מהשירים מתגלה המיומנות של רביקוביץ' כמשוררת, כמו בשיר ד"ר גורביץ גורביץ ילדים, המספר אודות "ד"ר גורביץ יהיה רופא לילדים קטנים / והוא קיבל חולים בחור גדול / ברחוב שממאל גוטליב שלוש משמאל. / ישבו אצלו בחור המתנה / ילד בינוני וילדה קטנה..." וגם שיר הכותרת של הספר: "לעידו הקטן / יש אמא מבולבלת / במקום לפתוח חלונות / פותחת דלת. / צריך לשים בתוך מרק / קצת עצמות וקצת ירק / ולהגם בתום חזק / כך מבושלים היום מרק. / אך זאת האמא המבולבלת / במקום פולפל לקחת פול-פלת / ובמקום גזר — רבע שום, / קליפת תפוז במקום קישקה / ועירבבה, מרסה, גרסה / עד שיצאה שם מין דיכה..."

שיריה של רביקוביץ' לילדים בגיל הרך, מזכירים במידה רבה את שיריה של לאה גולדברג, שירים שהביאו ריגושה לדורות של ילדים, ומן הסתם רביקוביץ' היא יורית שטה בכך.

* דליה רביקוביץ' — אמא מבולבלת, צייר: מישל קישקה; הוצאת כתר; 44 עמודים (כריכה קשה).

יצחק בשוויס-זינגר

ילדים עדיין מאמינים

השודדים ואלאדין ומנורת הקסמים * שני הם פריעטו של אבני סולומונוביץ' עם ציורים של דודו גבע.

שני הספרים, העשויים בהידור רב, מביאים גרסה מחודשת בעברית מדוברת של אגדות אלף לילה ולינה בניגוד לגירי סות קודמות שהיו בעברית מליצית. כמו: "השעה היתה שעת-לילה ועלי ברק היטב כשבט עיניים את ההר ורק אחרי שעה כפוח שהשודדים אינם, נכנס אל המערה..." ציוריו של דודו גבע לעיבודיו של סולר מונוביץ' מעניקים לספרים אלה יופי שמרכיב האגדה המקורי שלו נשמר בעברית המדוברת של היום. כל שנותר הוא להמתין לסיפורי המשך לאגדות אבו קיר ואבו סיר, סינבאד הספן וכל השאר.

קורו

מסתבר שבכל שטח משטחי התרבות ישנם טרמפיטיים, העושים הון זה או אחר, על חשבון הטעם הקלוקל של ההמון. הרושם הוא שהפיומנאי ג'ידי קורן הינו בעל נטייה שכזאת. אחרי שהביא אל ילדי

* אבי סולומונוביץ' — אלאדין ומנורת הקסמים, עלי באבא וארבעים השודדים (שני כרכים); ציורים: דודו גבע; הוצאת דומינו (כריכה קשה + ציורים בצבע).